

www.ssp.org.rs
СИНДИКАТ СРПСКЕ ПОЛИЦИЈЕ

**ОЦЕНА ПОЈЕДИНИХ ПРЕДЛОЖЕНИХ ИЗМЕНА И ДОПУНА ЗОП-а (односно
Предлога Закона о изменама и допунама Закона о полицији – ПЗоИидЗОП)**

1) Део предложеног члана 32. ЗоИидЗОП-а:

После става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

„Влада може, на предлог министра, поставити директора полиције на други узастопни мандат без јавног конкурса.”.

Досадашњи ст. 3–8. постају ст. 4–9.

Мишљење, став и образложење ССП-а:

Примедба је, најпре, принципијелна – зашто директора полиције изузимати из система постављања без спровођења јавног конкурса. Смисао конкурса јесте стварање здраве, такмичарске конкуренције из које ће испливати најбољи и најквалитетнији.

С друге стране, стављање у изглед директору да може добити још један мандат без конкурса неминовно води ка губљењу независности директора полиције у односу према министру и Влади, јер ће се он понашати на такав начин да се „не замери“ министру и Влади, чак и на уштрб МУП-а и безбедности грађана и државе, што је свакако лоше.

Предлог ССП-а:

Предметни део предложеног члана 32 ПЗоИидЗОП-а се брише.

* * *

2) Део предложеног члана 33. ПЗоИидЗОП-а:

После става 7. додају се ст. 8–11. који гласе:

„Рад и боравак на терену, у смислу овог закона, подразумева рад и боравак полицијског службеника у теренским условима живота и рада, или рад и боравак запосленог ван места рада, ради обављања полицијских послова и задатака или спровођења обуке. Посебним распоредом рада планира се организација радног времена и дневни одмор током рада и боравка на терену.

Ангажовање интервентног карактера, у смислу овог закона, подразумева рад и боравак полицијског службеника ван редовног места рада у одговарајућој формацији на одговарајућој локацији, са одређеним задатком, у складу са одобреним планом таквог ангажовања.

Када разлози безбедности или природе посла то захтевају, полицијски службеници који раде и бораве на терену, односно који су интервентно ангажовани, не могу напуштати објекат смештаја, односно простор ангажовања.

У смислу овог закона, дневни одмор за време боравка на терену не сматра се радним временом, нити приправношћу за рад, нити полицијском службенику припада право на увећање плате по овом основу.”

Мишљење, став и образложење ССП-а:

Похвално је што је проблем начина евидентирања и плаћања дневног одмора полицијских службеника који раде и бораве на терену препознат као проблем у претходном периоду.

Неспорно је да природа посла, а посебно разлози безбедности могу захтевати одређена понашања од стране запослених која су ван редовних, општих, уобичајених. И у том смислу је и несспорно да у таквим случајевима полицијских службеници који раде и бораве на терену не могу напуштати објекат смештаја.

Неспорно је и да се дневни одмор на терену не може сматрати радним временом или приправношћу у класичном смислу.

Међутим, прописивање да полицијском службенику за време рада и боравка на терену у случају коришћења дневног одмора на терену или забране напуштања објекта смештаја је за ССП неприхватљиво. Дневни одмор на терену не може се поистоветити са дневним одмором у редовним околностима, када га полицијски службеник проводи где и како жели. Нити се дневни одмор на терену у ситуацији да полицијски службеник може напуштати објекат смештаја не може поистоветити са ситуацијом када то не може чинити. Боравак на терену представља боравак у посебно отежаним условима, боравак далеко од своје породице и својих најближих, где је полицијском службенику бар делимично ограничено кретање и где не може, као што је то у случају „редовног рада“ обављати неке друге приватне и породичне послове и обавезе. Такође, нису исти услови рада уколико полицијских службеник у време дневног одмора може напустити објекат смештаја и уколико му је то (оправдано) онемогућено. Управо, сва напред наведена (и још бројна друга) одрицања и ускраћења која има полицијски службеник приликом рада и боравка на терену морају бити на одговарајући начин надокнађена, односно полицијском службенику се мора пружити нека, у овом случају новчана сатисфакција. У супротном то би имало за последицу слабљење морала и заинтересованости за посао, а што би надаље за последицу имало смањену безбедност грађана и имовине.

Предлог ССП-а:

Због тога предлагемо да се у оквиру члана 187. ЗОП-а (Увећана плата) додају основи за увећање плате полицијским службеницима који раде и бораве на терену у одређеном проценту, а према броју сати проведених на терену (рачунајући и време проведено у путу). У том смислу предлагемо да се утврде следећи коефицијенти за увећање зараде у случају рада и боравка на терену:

— **за сваки сат рада на терену – увећање плате у висини од 100% вредности радног сата основне плате;**

— **за сваки сат времена проведеног на терену ван рада (дневни одмор), рачунајући и време проведено у путу до терена и натраг – увећање плате у висини од 50% вредности радног сата основне плате и**

— **за сваки сат времена проведеног на терену ван рада (дневни одмор) где је полицијском службенику онемогућено напуштање објекта – увећање плате у висини од 70% вредности радног сата основне плате.**

Овако би се на један свеобухватан начин уредило питање рада и боравка полицијских службеника на терену, те би се избегла примена више законских и подзаконских прописа и депеша које се односе на рад и боравак полицијских службеника на терену. Исторемено би се изједначили и они који раде и бораве на терену а нису припадници ИЈП састава, са онима који то јесу.

3) Део предложеног члана 42. ПЗоИидЗОП-а:

Члан 172. мења се и гласи:

„Члан 172.

Поред случајева престанка радног односа утврђених другим прописима, полицијском службенику, односно осталим запосленима, по сили закона радни однос у Министарству престаје:

1) када се утврди да су подаци о испуњавању услова за заснивање радног односа из члана 137. овог закона неистинити – даном утврђења ове чињенице;

2) када се утврди да је правноснажном пресудом осуђен на казну затвора од најмање шест месеци – даном достављања правноснажне пресуде Министарству;

3) када се утврди да је правноснажном пресудом осуђен на казну затвора за следећа кривична дела: примање мита; давање мита; трговина утицајем; насиље у породици; злоупотреба у вези са јавном набавком; злоупотреба положаја одговорног лица; омогућавање злоупотребе остваривања права азила у страног држави; злоупотреба службеног положаја; превара у служби; проневера; одавање службене тајне – даном достављања правноснажне пресуде Министарству.”

А) Мишљење, став и образложење ССП-а:

Прва примедба се односи на то што новопредложеним чланом 172 ставом 1. тачкама 2. и 3. приликом прописивања услова за престанак радног односа по сили закона као услов предвиђена „казна затвора“, уместо „безусловна казна затвора“, а што је веома битна разлика, јер би, према предложеном, престанак радног односа наступао и осудом на условну казну затвора, а што сигурно није био ни смисао, ни циљ прописивања, посебно имајући у виду да је приликом прописивања услова за престанак радног односа по сили закона за државне службенике, за судије и јавне тужиоце, као основ узима искључиво „безусловна казна затвора“, не „казна затвора“.

У супротном могло би се десити да посао по сили закона изгуби онај ко је осуђен на условну казну затвора у трајању од шест месеци, а не и онај који је осуђен на безусловну казну затвора од 5 месеци.

А) Предлог ССП-а:

У предметном предложеном члану 172 ставу 1. тачкама 2. и 3. испред речи „казну“ додати реч „безусловну“.

Б) Мишљење, став и образложење ССП-а:

Друга примедба се односи на то тачку 3. става 1. новопредложеног члана 172.

Наравно да смо свесни да општи услов за престанак радног односа у погледу извршења кривичног дела – осуда на безусловну казну затвора у трајању дужем од шест месеци – није довољна, јер постоји одређен број кривичних дела која се свом својству и значају сматрају недостојним за запослене у МУП-у (слично као што је случај са судијама и јавним тужиоцима).

Међутим, несагласни смо са „избором“ кривичних дела која су по свом карактеру таква да, без обзира на дужину изречене безусловне казне затвора, запосленог у МУП-у чине „недостојним“ за рад у МУП-у.

Наиме, најпре сматрамо да кривично дело Насилје у породици не може да спада у та кривична дела, јер до његовог извршења може доћи олако, а подложно је и различитим злоупотребама, а са чиме се сусрећемо у свакодневном раду.

Са друге стране, сматрамо да се морају додати још бројна кривична дела због чијег извршења неко више није достојан обављања послова у МУП-у. Ту, пре осталих, мислимо на најтежа кривична дела против живота и тела (нпр. убиство), најтежа кривична дела против слобода и права човека и грађанина (нпр. отмица), најтежа кривична дела против изборних права (нпр. давање и примање мита у вези са гласањем, повреда права гласања, спречавање одржавања гласања, уништавање докумената о гласању, фалсификовање резултата гласања), кривична дела против полне слободе (нпр. силовање, све врсте обљуба, недозвољене полне радње, подвођење, посредовање у вршењу проституције), најтежа кривична дела против имовине (тешка крађа, разбојничка крађа, разбојништво, утаја, изнуда,...), најтежа кривична дела против привреде (злоупотребе, фалсификовање новца и платних картица,...), тајтежа кривична дела против здравља људи (КД у вези са дрогом,...), итд. Пошто је ово веома комплексан посао, јер је потребно поставити јасне критеријуме и границе у погледу која су то кривина дела која неког чине недостојним да ради у МУП-у, у вези са овим би требало направити добру анализу и затражити што више мишљења, па, евентуално, препустити да у каснијем периоду списак ових дела пропише Влада (а као што смо били предложили).

Недопустиво је то што би се, уколико би предлог био усвојен у постојећем облику, извршиоцима кривичних дела у вези са дрогом, кривичних дела отмице, тешке крађе, разбојничке крађе, разбојништва, утаје, изнуде, кривичних дела против полне слободе, изборних права, итд., а који су осуђени на безусловне казне затвора краће од 6 месеци омогућило да наставе са радом у МУП-у, а не и осуђеном на безусловну казну затвора у трајању од 15 дана због кривичног дела „Насилје у породици“.

Б) Предлог ССП-а:

Из предметног предложеног члана уклонити кривично дело „Насилје у породици“, а додати друга кривична дела која уистину запослене у МУП-у чине недостојним за рад у МУП-у (напред наведена у образложењу).

* * *

4) Предложени члан 54. ПЗоИидЗОП-а:

Члан 189. мења се и гласи:

„Члан 189.

Запослени има право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада у висини трошкова превоза на релацији место пребивалишта – место где запослени редовно обавља своје задатке, односно остварује своју радну активност.

Исплата накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада врши се у текућем месецу за претходни месец.

Запослени нема право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада у случајевима:

- 1) да има обезбеђено службено моторно возило дато на лично задужење;

2) да Министарство на други начин обезбеди запосленима превоз за долазак и одлазак са рада;

3) да је актом јединице локалне самоуправе омогућен запосленима превоз без накнаде;

4) да се налази на годишњем одмору, плаћеном или неплаћеном одсуству, службеном путу, боловању и свим другим случајевима одсуства са рада.

Промена места становања запосленог након заснивања радног односа, не може да утиче на увећање накнаде за превоз, без сагласности послодавца, осим ако промена места становања није последица настала премештајем, односно распоређивањем запосленог на захтев Министарства због потребе службе, односно организације рада.

Начин остваривања права на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада, прописује Влада.”.

А) Мишљење, став и образложење ССП-а:

Тачком 3. става 3. предметног члана право на накнаду путних трошкова се искључује у случају да је актом јединице локалне самоуправе запосленима омогућен превоз без накнаде. Ова одредба захтева прецизирање због великог броја релација где ред вожње јавног превоза не одговара времену доласка на рад и одласка са рада запосленог, па је ирелевантно то што је јавни превоз бесплатан. Такође, на појединим релацијама уопште не постоји јавни превоз, па је такође ирелевантно то што је на подручју дате јединице локалне самоуправе превоз бесплатан за запослене у МУП-у.

А) Предлог ССП-а:

У тачки 3. ставу 3. предметног предложеног члана, након речи „накнаде“ додају се речи „и ако је ред вожње усклађен са временом доласка и одласка са рада запосленог“.

Б) Мишљење, став и образложење ССП-а:

Тачком 4. става 3. новопредложеног члана право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада искључује у случају да се запослени налази на годишњем одмору, плаћеном или неплаћеном одсуству, службеном путу, боловању и свим другим случајевима одсуства са рада.

Сви напред наведени разлози су сасвим оправдани, осим једног – службени пут. Наиме, током службеног пута запослени такође обавља послове за и у име МУП-а, па је логично да и у том случају остварује право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада, осим у случају када током службеног пута користи возило МУП-а, али је та ситуација искључена тачком 2. предметног става.

Уз то, чак и у ситуацији коришћења службеног возила МУП-а током службеног пута, запослени (осим у случају да има „возила на личном задужењу“) треба најпре да се одазове у своју организациону јединицу, где задужује службено возило и одакле се упућује на службени пут. Такође, по завршетку службеног пута, након раздужења возила, запослени се од своје организационе јединице где је раздужио возило мора вратити кући, па му и у том случају треба надокнадити трошкове превоза.

Б) Предлог ССП-а:

У тачки 4. ставу 3. предметног предложеног члана брише се „службеном путу,“.

* * *

5) До предложеног члана 57. ПЗoИидЗoП-а:

Члан 196. мења се и гласи:

„Члан 196.

Запослени може бити трајно премештен на упражњено радно место у складу са условима и начином који је прописан актом о интерном конкурсy уколико има компетенције за то радно место.

Изузетно од става 1. овог члана, запослени се може преместити без интерног конкурса у случају:

1) премештаја у оквиру извршилачких радних места исте стручне спреме;
2) спајања породице или смањења трошкова Министарства;
3) када има трајно ограничење радне способности оцењено на инвалидској комисији, а сходно преосталој радној способности утврђеној од стране надлежне комисије;

4) кад не остварује базичне компетенције потребне за рад на радном месту на којем је распоређен или не постиже задовољавајуће резултате рада, чија су мерила прописана актом о оцењивању запослених. ...“

Мишљење, став и образложење ССП-а:

Конкретна замерка односи се на тачку 1. става 2. предметног члана. Уколико би се без интерног конкурса допустио премештај у оквиру извршилачких радних места исте стручне спреме, на тај начин би се руководиоцима дала неограничена могућност законитог шиканирања и мобинга запослених, које би могли „селити“ из једне у другу организациону јединицу.

Из тог разлога у таквим случајевима је неопходна и сагласност запосленог.

Предлог ССП-а:

У ставу 2. тачки 1. предметног предложеног члана након речи „спреме“ додаје се зарез и речи „уз писану сагласност запосленог“.

* * *

6) Део предложеног члана 58. ПЗoИидЗoП-а:

У члану 198. став 1. речи: „уз своју писану сагласност“ бришу се.

Мишљење, став и образложење ССП-а:

Управо је институт „писане сагласности“ запосленог један од оних који запослене штити од самовоље и шиканирања руководиоца.

Предлог ССП-а:

Став 1. предметног предложеног члана се брише.

* * *

7) Предложени члан 61. ПЗoИидЗoП-а:

У члану 211. ст. 2. и 3. бришу се.

Досадашњи ст. 4. и 5. постају ст. 2. и 3.

Мишљење, став и образложење ССП-а:

Ставовима 2. и 3. члана 211. ЗОП-а је прописано:

„Дисциплински поступак је хитан и јаван.

Првостепени поступак за утврђивање лаких повреда службене дужности окончава се најкасније у року од 60 дана од дана покретања поступка.“

Управо су хитност и јавност битна обележја дисциплинских поступака уопште. На тај начин се, с једне стране стране, штити запослени како „без очију јавности“ не би био препуштен „на милост и немилост“ дисциплинског старешине и других старешина и како одуговлачењем поступка не би био предмет уцена и разних других притисака. Са друге стране, то што је дисциплински поступак хитан и јаван штите се и интереси државе и МУП-а опет од беспотребног одуговлачења поступка, незаконитог утицаја руководиоца да би се неки запослени ослободио дисциплинске одговорности, те проузроковања непотребних трошкова МУП-у у случају да је запослени ослобођен одговорности, а поступак претходно непотребно одуговлачен.

Такође, укидањем хитности као једног од основних обележја дисциплинског поступка, губи се смисао и сврха кажњавања, јер сврха казне треба да буде да је запослени осети што пре, те да се ефикасношћу кажњавања на остале запослене делује превентивно, а овим предлогом се иде супротно од тога, заправо "подстиче" се лењост дисциплинских старешина.

Предлог ССП-а:

Предложени члан 61. ПЗоИидЗОП-а се брише.

* * *

8) Предложени члан 62. ПЗоИидЗОП-а:

У члану 215. став 2. речи: „шест месеци“ замењују се речима: „једне године“, а црта и речи: „једну годину“ замењују се запетом и речима: „протеком две године“.

Мишљење, став и образложење ССП-а:

Предметним ставом прописано је време након којег наступа застарелост вођења дисциплинског поступка. Предложено је да вођење дисциплинског поступка за лаке повреде службене дужности застарева протеком једне године од покретања дисциплинског поступка, уместо сада предвиђених шест месеци, док је за тешку повреду службене дужности предложено да застарелост вођења дисциплинског поступка наступа протеком две године од покретања дисциплинског поступка, уместо сада предвиђених годину дана.

Мишљења смо да је продужење рока застарелости за вођење дисциплинског поступка лоше решење. Најпре из принципијелног разлога што је дисциплински поступак хитан поступак, па га, самим тим, треба окончати у што краћем року, а не беспотребно одуговлачити.

Са друге стране, остављањем овако дугог рока за наступање застарелости вођења дисциплинског поступка оставља се могућност да руководиоца запосленог "држи у шаху" годину дана (односно шест месеци) до покретања, а потом још две године (односно годину) након покретања дисциплинског поступка, чиме се отварају врата мобингу, злоупотреби утицајем и уценама, што наноси штету функционисању службе и међуљудским односима.

Сматрамо да је прописивање дугог рока застарелости вођења дисциплинског поступка у уској вези са тим да у МУП-у нема довољно квалитетних дисциплинских старешина. У супротном, да су довољно стручни, не би им био проблем да дисциплински поступак окончају у примереном року (6 месеци, односно годину дана).

Такође, на овај начин губи се смисао и сврха кажњавања, јер сврха казне треба да буде да је запослени осети што пре, те да се ефикасношћу кажњавања на остале запослене делује превентивно, а овим предлогом се иде супротно од тога, заправо "подстиче" се лењост дисциплинских старешина.

Због свега наведеног, сматрамо да је шест месеци, односно годину дана, сасвим примерен рок за застарелост вођења дисциплинског поступка. Посебно имајући у виду да одговоран и стручан дисциплински старешина неће дозволити да му дисциплински поступак застари, већ ће доказе изводити благовремено (хитно), а у случају да су му докази недоступни (или запослени или сведоци), увек има могућност да прекине вођење дисциплинског поступка док докази, односно сведоци не буду доступни.

Предлог ССП-а:

Предложени члан 62. ПЗоИидЗОП-а се брише.

* * *

9) До предложеног члана 70. ПЗоИидЗОП-а:

После члана 230. додају се називи изнад чл. 230а – 230в и чл. 230а – 230в који гласе:

„Тест интегритета

Члан 230а

Тест интегритета представља контролу реакције и поступања запосленог у симулираној ситуацији, која је идентична његовим радним активностима, без обавезе претходног обавештавања организационе јединице у којој је тестирани запослен.

Тест интегритета се спроводи у сврху јачања професионалног интегритета запослених и превентивног деловања. Служи као индикатор за покретање предистражног поступка, процену и анализу ризика од корупције, откривање повреда службене дужности, промену методологије рада и процедура приликом непосредног поступања запослених као и утврђивања врсте и потребе за обукама запослених.

Поступак спровођења Теста интегритета обухвата иницијативу за покретање, одлуку и план за спровођење Теста интегритета.

Иницијатива за покретање Теста интегритета доноси се на основу образложеног извештаја који је обухватио анализу противправног поступања запослених у Министарству, анализу ризика и угрожености од корупције, обавештајних података и оперативних сазнања о противправним појавама и догађајима или притужби на рад запослених у Министарству.

Поступак спровођења Теста интегритета запослених у Министарству покреће се на писану и образложену иницијативу министра, директора полиције или начелника Сектора.

Одлуку о испуњености услова за спровођење Теста интегритета доноси начелник Сектора унутрашње контроле, који одобрава план спровођења Теста интегритета.

Приликом спровођења Теста интегритета поштују се начела законитости, основна људска права и слободе, професионални интегритет и достојанство тестираног.

Забрањено је подстрекавање тестираних на извршење кривичног дела или повреду службене дужности.

Активности предузете приликом спровођења Теста интегритета не спадају у посебне доказне радње прописане Законом о кривичном поступку.

Спровођење Теста интегритета може се видео и аудио документовати, а током његовог спровођења могу се користити легендирана средства и документа.

Резултат Теста интегритета може бити позитиван или негативан. Тест интегритета има негативан резултат уколико тестирани није доказао свој професионални интегритет, у ком случају ће се прикупљени материјал користити ради покретања и вођења дисциплинског поступка.

Начин спровођења Теста интегритета прописује министар у складу са законом којим се регулишу евиденције и обрада података у области унутрашњих послова.

Мишљење, став, образложење и предлози ССП-а:

Према Европској конвенцији о заштити људских права и слобода, све што може угрозити људска права, мора бити уређено законом а не подзаконским актом или неким прописом мање правне снаге. У закону морају бити јасно прописани заштитни механизми који спречавају злоупотребу тестова у пракси због личних, политичких или других интереса.

Такође, потребно је разрешити и уредити неколико питања, међу којима су најбитнија: одлука о намени тестирања – превенција или сузбијање корупције; субјекат тестирања и концепт интегритета; обавештавање о тестирању – унапред или након; специјалност и обученост припадника СУК; независност и финансијска обезбеђеност; заштита података о личности; однос теста интегритета и кривичног поступка.

Уз то, тест интегритета може бити само оруђе за превенцију корупције, а не да замени Закон о кривичном поступку и Кривични законик. Треба поставити јасну границу између тога када је крај теста и прелазак на предистражни поступак и да тај који одлучује о томе не може бити СУК већ искључиво јавни тужилац.

Било би добро прописати да сви запослени у МУП-у потпишу сагласност да могу бити подвргнути тестирању, јер би то знатно унапредило превентиву.

Тест интегритета се мора спроводити у сарадњи са Агенцијом за борбу против корупције.

* * *

10) Предложени члан 73. ПЗоИидЗОП-а:

Члан 247. мења се и гласи:

„Члан 247.

Министарство оснива Фонд за солидарну помоћ (у даљем тексту: Фонд) који има својство буџетског фонда и располаже прикупљеним средствима до висине средстава на рачуну Фонда у циљу помоћи запосленима у Министарству и члановима њихових ужих породица.“

Средства Фонда обезбеђују се из средстава буџета, донација и других средстава у складу са законом и другим прописима.

Средства Фонда се опредељују и додељују у виду солидарне помоћи и то као фиксни новчани износ или новчани износ који одговара стварном трошку, под условом да на рачуну Фонда постоје расположива средства.

Актом министра образује се Комисија, коју чине представници Министарства и репрезентативних синдиката, који одлучују о појединачним захтевима корисника Фонда.

Надлежност и поступак који спроводи Комисија, услови, мерила и висина солидарне помоћи ближе се уређују правилником који доноси министар уз претходну сагласност Владе.

Средства Фонда чине финансијска средства која су планирана и опредељена буџетом Републике Србије на разделу Министарства на одговарајућој апропријацији наменски опредељеној за пружање помоћи корисницима Фонда у текућој години, донација правних и физичких лица, добровољних прилога запослених у Министарству и сва друга бесповратно дата средства у корист Фонда.

Фонд располаже средствима у висини средстава опредељених буџетом на овој апропријацији за ову врсту намене на годишњем нивоу за текућу годину, увећано за евидентирани износ донација и других средстава.”

Мишљење, став и образложење ССП-а:

Проблем са предложеним решењем је што ће се, на предложени начин, помоћ исплаћивати САМО ДО ВИСИНЕ СРЕДСТАВА НА РАЧУНУ ФОНДА, што значи да у случају да се средства потроше пре краја године, они који поднесу захтев након тога право на солидарну помоћ не могу остварити. На тај начин би се извршила дискриминација међу запосленима.

Предлог ССП-а:

У ставу 1. предметног предложеног члана 247. речи „до висине средстава на рачуну Фонда“ се бришу.

Став 7. предметног предложеног члана 247. се брише.

ПРЕДЛОЗИ СИНДИКАТА СРПСКЕ ПОЛИЦИЈЕ ЗА ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНА О ПОЛИЦИЈИ (ЗОП)

Члан 9. ЗОП-а:

„Влада прописује начела за унутрашње уређење Министарства, као и врсте организационих јединица, седишта и подручја за која се образују те јединице.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, министар - по претходно прибављеној сагласности Владе, утврђује делокруг и категоризацију организационих јединица Министарства, број, систематизацију, врсту, односно статус и опис радних места, радна места за која се предвиђају посебни услови за њихово попуњавање, начин руковођења, планирања и извршавања послова.“

Предлог 1:

Сматрамо да је начела за унутрашње уређење Министарства, као и врсте организационих јединица, седишта и подручја за која се образују те јединице, потребено прописати самим ЗОП-ом, а не подзаконским актом; дакле актом који доноси Народна скупштина, никако Влада, а да Правилник о унутрашњем уређењу и и систематизацији радних места доноси Влада, на предлог директора полиције.

Образложење:

Постојеће решење има за последицу стални утицај политике на полицију, а што је у потпуној супротности са основним принципима деполитизације полиције, а из једноставног разлога што извршна власт (Влада Р.Србије) својим уредбама у великој мери утиче на територијалну и организациону структуру Министарства, чиме се директно остварује политички интерес владајуће већине.

С друге стране, тиме што се овако важна материја – делокруг и категоризацију организационих јединица Министарства, број, систематизацију, врсту, односно статус и опис радних места, начин руковођења, планирања и извршавања послова – регулише подзаконским актом (правилником), чија измена је могућа готово свакодневно, отвара се могућност злоупотребе и омогућава се политизација и партизација полиције, уместо деполитизације и департизације.

* * *

Предлог 2:

Након става 2. члана 9. ЗОП-а додаје се став 3. који гласи:

„Најкасније месец дана након доношења правилника из става 2. овог члана, министар доноси акт о процени ризика радних места у Министарству и одлуку о минимуму процеса рада.“

Образложење:

Обавеза доношења акта о процени ризика радних места произлази из члана 80. Закона о раду и из Закона о безбедности здравља на раду. Такође, на основу Закона о штрајку, послодавац има обавезу да донесе одлуку о минимуму процеса рада.

* * *

Члан 22. ЗОП-а (Дирекција полиције):

„За обављање полицијских и других унутрашњих послова образује се Дирекција полиције.

У саставу Дирекције полиције су организационе јединице у седишту - управе, центри, јединице, специјална и посебне јединице полиције, и ван седишта - Полицијска управа за град Београд, подручне полицијске управе (у даљем тексту: полицијске управе) и полицијске станице.

Специјална јединица полиције је Специјална антитерористичка јединица.

Посебне јединице полиције у седишту Дирекције полиције су Жандармерија, Хеликоптерска јединица и Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката, а у Полицијској управи за град Београд Полицијска бригада.

Ради обављања полицијских и других послова у складу са карактеристичним својствима одређених подручја, могу се утврдити и унутрашње организационе јединице за координацију рада полицијских управа и полицијских станица на подручјима за које су образоване.

Изузетно, од акта из члана 9. став 2. овог закона, организацију и делокруг специјалне и посебних јединица полиције, систематизацију, врсте, односно статус и опис послова радних места њених припадника, посебну опрему, средства и наоружање који се користе у обављању послова из делокруга тих јединица прописује Влада.“

Предлог 3:

У члану 22. након става 5. додаје се став 6. који гласи:

„На територији Републике Србије образују се и подручне полицијске управе, са седиштима и за подручја, и то:

- 1) Полицијска управа у Бору - за општине: Бор, Кладово, Мајданпек и Неготин;
- 2) Полицијска управа у Ваљевоу - за општине: Ваљево, Лајковац, Љиг, Мионица, Осечина и Уб;
- 3) Полицијска управа у Врању - за општине: Босилеград, Бујановац, Владичин Хан, Врање, Прешево, Сурдулица и Трговиште;
- 4) Полицијска управа у Зајечару - за општине: Бољевац, Зајечар, Књажевац и Сокобања;
- 5) Полицијска управа у Зрењанину - за општине: Житиште, Зрењанин, Нови Бечеј, Нова Црња и Сечањ;
- 6) Полицијска управа у Јагодини - за општине: Деспотовац, Јагодина, Параћин, Рековац, Свилајнац и Ћуприја;
- 7) Полицијска управа у Кикинди - за општине: Ада, Кањижа, Кикинда, Нови Кнежевац, Сента и Чока;
- 8) Полицијска управа у Крагујевцу - за општине: Аранђеловац, Баточина, Кнић, Крагујевац, Лапово, Рача и Топола;
- 9) Полицијска управа у Краљеву - за општине: Врњачка Бања, Краљево и Рашка;
- 10) Полицијска управа у Крушевцу - за општине: Александровац, Брус, Варварин, Крушевац, Трстеник и Ћићевац;
- 11) Полицијска управа у Лесковцу - за општине: Бојник, Власотинце, Лебане, Лесковац, Медвеђа и Црна Трава;
- 12) Полицијска управа у Нишу - за општине: Алексинач, Гаџин Хан, Доњевац, Мерошина, Ниш, Ражањ и Сврљиг;

- 13) Полицијска управа у Новом Пазару - за општине: Нови Пазар, Сјеница и Тутин;
- 14) Полицијска управа у Новом Саду - за општине: Бач, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Бечеј, Врбас, Жабаљ, Нови Сад, Србобран, Сремски Карловци, Темерин и Тител;
- 15) Полицијска управа у Панчеву - за општине: Алибунар, Бела Црква, Вршац, Ковачица, Ковин, Опово, Панчево и Пландиште;
- 16) Полицијска управа у Панчеву - за општине: Алибунар, Бела Црква, Вршац, Ковачица, Ковин, Опово, Панчево и Пландиште;
- 17) Полицијска управа у Пироту - за општине: Бабушница, Бела Паланка, Димитровград и Пирот;
- 18) Полицијска управа у Пожаревцу - за општине: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, Пожаревац и Петровац;
- 19) Полицијска управа у Пријеполју - за општине: Нова Варош, Прибој и Пријеполје;
- 20) Полицијска управа у Прокупљу - за општине: Блаце, Житорађа, Куршумлија и Прокупље;
- 21) Полицијска управа у Смедереву - за општине: Велика Плана, Смедерево и Смедеревска Паланка;
- 22) Полицијска управа у Сомбору - за општине: Апатин, Кула, Оџаци и Сомбор;
- 23) Полицијска управа у Сремској Митровици - за општине: Инђија, Ириг, Пећинци, Рума, Сремска Митровица, Стара Пазова и Шид;
- 24) Полицијска управа у Суботици - за општине: Бачка Топола, Мали Иђош и Суботица;
- 25) Полицијска управа у Ужицу - за општине: Ариље, Бајина Башта, Косјерић, Пожега, Ужице и Чајетина;
- 26) Полицијска управа у Чачку - за општине: Горњи Милановац, Ивањица, Лучани и Чачак;
- 27) Полицијска управа у Шапцу - за општине: Богатић, Владимирци, Коцељева, Крупањ, Лозница, Љубовија, Мали Зворник и Шабац.

Образложење:

Постојећа територијална организација Министарства је у складу са Уставом Р.Србије и као таква није подложна изменама. Уколико се територијална организација Министарства регулише актима Владе (директно зависи од политичке воље носиоца власти у Р.Србији), онда се доводи у колизију са прокламованим принципима деполитизације полиције. Примера ради, Влада у појединим општинама где нема политичку власт, већ је та власт на локалном нивоу „у рукама“ „опозиције“, може посебним актом променити територијалну надлежност и организацију рада подручне полицијске управе, смањујући ниво организације са подручне полицијске управе на полицијску станицу, чиме директно руководи радом Министарства, а супротно прокламованим принципом деполитизације.

* * *

Члан 122. став 5. ЗОП-а:

„Одлуку о употреби хемијских средстава доноси руководилац који непосредно, у складу са планом, руководи ангажованим снагама, а у случају да не постоји план, неопходно је прибављање сагласности директора полиције.“

Предлог 4:

Након речи „полиције“ додаје се зарез и речи: „а у случају да не постоји план, неопходно је прибављање сагласности директора полиције“.

Образложење:

Полицијски службеници имају на задужењу сузавце, дакле средства која на себи имају ознаку бојних отрова (CS) и сасвим је разумљиво да полицијски службеник нема право да самостално одлучује у употреби тог средства. Такође, приликом обезбеђења одређених скупова грађана, објеката и личности, или других активности, саставља се план рада и поступања и тим планом је могуће предвидети да полицијски службеници са собом носе хемијска средства, односно да руководилац може наредити њихову употребу у случајевима тачно предвиђеним законом и тим планом. Међутим, због специфичности полицијског посла и могућности појаве нарушавања јавног реда и мира у већем обиму који није био предвиђен планом и извршеним безбедносним проценама, доћи ће се у ситуацију да је употреба хемијских средстава неопходна, али неће бити могућа јер није предвиђена планом поступања.

Предложеном изменом се жели омогућити употреба хемијских средстава и у ситуацијама када она првобитно није била предвиђена планом поступања, а за њиховом употребом постоји потреба, а такође неопходно је, с једне стране, онемогућити да се та средства у таквим новонасталим непредвиђеним приликама олако употребљавају, а такође заштити руководиоца који доноси такву одлуку, с друге стране, јер се одговорност преноси и на директора полиције

* * *

Члан 124. ЗОП-а:

„При обављању полицијских послова полицијски службеник може употребити ватрено оружје само ако употребом других средстава принуде не може постићи законити циљ у извршењу задатка и кад је апсолутно нужно да од себе или другог одбије истовремени противправни напад којим се угрожава његов или живот другог лица.

Противправни напад којим се угрожава живот полицијског службеника или живот другог лица у смислу става 1. овог члана сматра се напад ватреним оружјем, имитацијом ватреног оружја, опасним оруђем или напад другим предметом односно напад на неки други начин којим се може угрозити живот полицијског службеника или живот другог лица.

Нападом ватреним оружјем на полицијског службеника у смислу става 2. овог члана сматра се и само потезање ватреног оружја или покушај да се оно потегне.

Потезањем ватреног оружја у смислу става 3. овог члана сматра се покрет ватреним оружјем ради његовог доношења или стављања у положај за употребу, а покушајем потезања сматра се покрет учињен према ватреном оружју.

Употреба ватреног оружја није дозвољена кад доводи у опасност живот других лица, осим ако је употреба ватреног оружја једино средство за извршење задатка из става 1. овог члана.

Употреба ватреног оружја није дозвољена према малолетним лицима, осим у случају када је то једини начин за одбрану од непосредног напада или опасности.“

Предлог 5:

Став 1. овог члана ЗОП-а, мења се и гласи:

„При обављању службеног задатка овлашћено службено лице може употребити ватрено оружје само ако употребом других средстава принуде не може постићи резултат у извршењу задатка и кад је апсолутно нужно да се:

1) заштити живот људи;

2) спречи бекство лица затченог у извршењу кривичног дела за које се гони по службеној дужности и за које је прописана казна затвора у трајању од десет година или тежа казна, а у случају непосредне опасности по живот;

3) спречи бекство лица законито лишеног слободе или лица за које је издат налог за лишавање слободе због извршења кривичног дела из тачке 2) овог члана, а у случају непосредне опасности по живот;

4) од себе одбије непосредни напад којим се угрожава његов живот;

5) одбије напад на објект или лице које обезбеђује, а у случају непосредне опасности по живот.“

Образложење:

Према законском решењу, полицијски службеник може употребити ватрено оружје практично само у случају НУЖНЕ ОДБРАНЕ и КРАЈЊЕ НУЖДЕ, тј. у истим оним случајевима у којима то могу учинити и сви грађани. У чему је онда смисао полиције?

Чланом 19. Кривичног законика нужна одбрана је дефинисана као „одбрана која је неопходно потребна да учинилац од свог добра или добра другог одбије истовремен противправан напад“, док је чланом 20. Кривичног законика прописано да „крајња нужда постоји кад је дело учињено ради тога да учинилац отклони од свог добра или добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при том учињено зло није веће од зла које је претило.“

Због тога, осим у случајевима нужне одбране и крајње нужде, полицијски службеник мора бити овлашћен за употребу ватреног оружја и у случајевима који су били предвиђени претходним законима о полицији и у свим упоредним законодавствима, тј. прописати на следећи начин:

Дакле, потребно је обухватити ситуације у којима лице које извршава најтежа кривична дела бежи – нпр. терориста баца бомбу и онда се да у бег, према садашњем законском решењу, полицајац не може да на њега употреби ватрено оружје, јер он не наставља са нападима. Да ли такво лице треба пустити да побегне? Да ли то лице код себе можда има скривену још неку бомбу, па је ће је активирати за 100м или 100км? Или бекство лица осуђеног на вишегодишње казне затвора за најтежа кривична дела?

Потребно је обухватити и ситуацију одбијања напада на објект или лице које се обезбеђује, јер, како је сада прописано, полицајац не може употребити оружје у случају да неко лице, очигледно наоружано, креће ка нпр. председнику владе или згради Владе, али без потезања оружја. А замислите ситуацију да се према председнику владе или згради Владе упутило истовремено 30 наоружаних лица? И нико на њих не сме да пуца док се они не маше за оружје? А ако запуца – изгуби посао и оде на робију. Је ли то реално и нормално?

А и много је још најобичнијих ситуација где се може очекивати да лице поседује оружје и да ће га употребити, а ако будеш чекао да се он први маши – од тога нема ништа. ФБИ је радио истраживања где полицајац „држи на обарачу“ лице које има пиштољ за појасом. У случају да се то лице маши за оружје и кренед га употреби ка

полицајцу, у 9 од 10 случајева (некад и 10 од 10) први ће оружје употребити („опалити хитац“) нападач, него полицајац. То је због тога што мозак не стиже да одреагује, односно што је акција увек бржа од реакције.

* * *

Предлог 6:

Након става 4. члана 125. додаје се став 5. који гласи:

„Под нападом, потезањем и покушајем потезања ватреног оружја у смислу ставова 3. и 4. овог члана сматра се и напад, потезање и покушај потезања верном имитацијом ватреног оружја.“

Образложење:

У ставу 3. овог члана је прописано да се нападом сматра и ПОТЕЗАЊЕ И ПОКУШАЈ ПОТЕЗАЊА ВАТРЕНОГ ОРУЖЈА. Не и потезање и покушај потезања имитације ватреног оружја. Иако се у ставу 2. и имитацијом ватреног оружја може учинити противправни напад.

То може проузроковати две врсте штетних последица:

— да полицајац који је у реалној ситуацији сматрао да неко на њега потеже ватрено оружје, а не имитацију ватреног оружја (имајте на уму да су имитације верне, да ради адреналин, да то може бити мрак, киша, магла итд.) употреби ватрено оружје и убије или рани то лице, а после се испостави да је лице потегло имитацију ватреног оружја? Долази се до тога да је полицајац прекорачио своја овлашћења, тј. да није имао исупњене услове за употребу ватреног оружја.

— У другој ситуацију, полицајац не употреби ватрено оружје јер није сигуран да ли нападач поседује право оружје или имитацију, па се плаши да не западне у проблем из првог примера, долази до тога да нападач може повредити или убити полицајца или неко треће лице.

* * *

Предлог 7:

Такође, након става 4. члана 125. (и након предложеног новог, напред наведеног става 5) треба додати нови став који би гласио:

„Употребом ватреног оружја од стране полицијског службеника сматра се пуцање из ватреног оружја у смеру лица или животиње. Потезање оружја, довођење оружја у положај за употребу и пуцање у вис ради упозорења или тражења помоћи не сматра се употребом ватреног оружја.“

Образложење:

На овај начин би се јасно и недвосмислено прописало шта се сматра употребом ватреног оружја од стране полицијског службеника, а што сада није случај.

* * *

Предлог 8:

Након члана 124. потребно је додати чланове 124а-124д, који би гласили:

„Заштита живота људи

Члан 124а

Употребом ватреног оружја у смислу члана 100. тачка 1) овог закона сматра се употреба ватреног оружја за заштиту живота једног или више лица, које је друго или више других лица напало, а постоји непосредна опасност по живот нападнутог или нападнутих.

Спречавање бекства лица затеченог у извршењу кривичног дела

Члан 124б

Употребом ватреног оружја у смислу члана 100. тачка 2) овог закона, сматра се употреба ватреног оружја у време или непосредно после извршења кривичног дела ради спречавања бекства лица затеченог на месту или у непосредној близини где је предузело радње извршења кривичног дела или где су наступиле последице кривичног дела, односно спречавања бекства лица код којег су предмети којима је извршило кривично дело или предмети настали извршењем кривичног дела.

Спречавање бекства лица законито лишеног слободе или за које је издат такав налог

Члан 124в

Употребом ватреног оружја у смислу члана 100. тачка 3) овог закона сматра се употреба ватреног оружја ради спречавања бекства лица за које је у налогу за лишавање слободе, односно налогу за довођење изричито наведено да ће овлашћено службено лице употребити ватрено оружје ради спречавања бекства тог лица.

Пре поступања по налогу за лишавање слободе, односно за довођење лица из става 1. овог члана, овлашћено службено лице упозориће то лице да ће употребити ватрено оружје ако покуша бекство.

Одбијање непосредног напада на овлашћено службено лице

Члан 124г

Употребом ватреног оружја ради одбијања од себе непосредног напада којим се угрожава живот овлашћеног службеног лица, сматра се употреба ватреног оружја ради одбијања напада ватреним оружјем, опасним оруђем или другим предметом којим се може угрозити живот, напад од стране два или више лица, или напад на месту и у време када се не може очекивати помоћ.

Нападом ватреним оружјем на овлашћено службено лице у смислу става 1. овог члана сматра се и само потезање ватреног оружја или покушај да се оно потегне.

Потезањем ватреног оружја у смислу става 2. овог члана сматра се покрет ватреним оружјем ради његовог доношења или стављања у положај за употребу, а покушајем потезања сматра се покрет учињен према ватреном оружју.

Одбијање напада на објекат или лице које се обезбеђује

Члан 124д

Употребом ватреног оружја у смислу члана 100. тачка 5) овог закона сматра се употреба ватреног оружја ради одбијања непосредног напада и за време трајања непосредног напада на објекат или лице које се обезбеђује.

Непосредним нападом на објекат који се обезбеђује сматра се свака радња усмерена на оштећење тог објекта или његових делова или на онемогућавање функционисања објекта оштећењем или уништењем уређаја на објекту или на други начин.

Непосредним нападом на лице које се обезбеђује сматра се сваки напад ватреним оружјем, опасним оруђем или другим предметом којим се може угрозити живот тог лица, или напад од стране два или више лица.“

Образложење:

На овај начин би се (слично претходном ЗОП-у) веома добро и подробно уредила употреба ватреног оружја, као и питања шта се сматра под употребом ватреног оружја од стране полицијског службеника; детаљно би били предвиђени сви услови и случајеви за употребу ватреног оружја, а што је пропуштено да се уреди постојећим ЗОП-ом. Изостављање ових одредби је непојмљиво и неозбиљно за било коју државу, а пре свега због тога што употреба овог полицијског средства принуде најдубље задире у основно људско право – право на живот, па недовољно и непотпуно уређивање ове области ствара услове за угрожавање овог основног људског права, а, с друге стране, полицијске службенике доводи у веома неповољан положај, јер је, према постојећем устројству, оцена испуњености услова за употребу ватреног оружја исувише арбитрерна, што има за последицу да полицијски службеници ређе посежу за употребом ватреног оружја, односно да избегавају одређене интервенције, а што надаље има за последицу повећање угрожавања живота грађана и њихове имовине од стране извршилаца најтежих кривичних дела. Једноставно – на начин како је ова материја тренутно уређена полицијским службеницима су „везане руке“ приликом извршења службених задатака.

* * *

Члан 133. ЗОП-а:

„Стручно оспособљавање и усавршавање у Министарству остварује се према одговарајућим програмима и плановима обука.

Програме обука из става 1. овог члана, на предлог руководиоца организационе јединице надлежне за људске ресурсе, уз претходно прибављену сагласност директора полиције, доноси министар.

У складу са програмима из става 2. овог члана, надлежна организациона јединица утврђује и спроводи планове реализације појединих облика обука.

За потребе стручног оспособљавања и усавршавања, као и за потребе унапређења рада, Министарство остварује сарадњу са научним и образовним институцијама и бави се научно-истраживачким радом и издаваштвом.,,

Предлог 9:

Након става 4. додаје се став 5. који гласи:

„У случају да се стручно усавршавање реализује на удаљености већој од 50 км од места пребивалишта запосленог или у случају да је запослени обавезан на целодневно присуство у месту стручног усавршавања, запослени у Министарству за време трајања стручног усавршавања има право на смештај, исхрану и 20% дневнице.“

Образложење:

Ако је полицијски службеник обавезан да присуствује стручним усавршавањима, а они су још и целодневни све трошкове треба да сноси послодавац, у складу са Законом о раду.